

nyvalgt Rigsdag. Vi mener, det vilde være fuldt ud betryggende, naar der krævedes en Rigsdagsvedtagelse, ledsaget af en Folkeafstemning, hvor et almindeligt Flertal skulde gøre Udslaget.

Foruden disse Punkter, hvor den højtærede Minister indbød Rigsdagen til Forhandling, er der ogsaa andre Grundlovsparagraffer, hvor vi mener, man bør optage en Forhandling om Ændringer. Jeg peger f. Eks. paa § 89, der har bestaaet uforandret siden 1849, og som afskaffer alle Forrettigheder, der knytter sig til Adel, Titel og Rang. Vi mener, at Tiden nu er kommet til ikke blot at afskaffe de Forrettigheder, der knytter sig til Adel, Titel og Rang, men til at afskaffe selve Adelen, Titlerne og Rangen. Det har man gjort i en hel Række andre Lande. Norge har saaledes for mange, mange Aar siden afskaffet Adelen. Der foreligger fra tidligere Tid en Folketingsbeslutning, jeg tror endog en enstemmig, der opfordrer Regeringen til at forhandle med Kongen om Afskaffelse af Titler og Rang. Jeg tror, at Tiden nu er kommet til at tage Bestemmelse herom gennem en Grundlovsbestemmelse.

I Aarene fra 1912—15 rejste det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) Kravet om en Ændring i Kirkeparagrafferne. Det ærede Medlem vilde have de Bestemmelser ud, der gjorde det umuligt at komme til en Adskillelse af Stat og Kirke eller til en Selvstændiggørelse af Kirkens Stilling uden en Grundlovsændring. Den Gang var jeg ikke begejstret for disse Ændringer. Jeg troede da, at de vilde rejse unødvendige Vanskeligheder i det umaadelig besværlige Arbejde, som det var at faa den privilegerede Valgret afskaffet. Nu vil jeg derimod mene, at Tiden er kommet. Jeg antager, at det ærede Medlem stadig fastholder sit Ønske, og fra vor Side skal der da være den allerstørste Villighed til at forhandle om Ændringer, saaledes at man i Fremtiden vil kunne skride til en Kirke-reform ogsaa af den Art, at man kan ophæve Folkekirken eller Statskirken uden en Grundlovsændring. Det er noget, der ligger i Luften herhjemme og i alle Lande. Fra meget ivrig kirkelig Side har man krævet Folkekirkens eller dens Med-

lemmers fuldstændige Frihed, Fjernelse af enhver Afhængighed af Staten, altsaa Ophævelse af Statskirken. Vi er i høj Grad rede til at forhandle derom.

Den højtærede Statsminister nævnede ved Forelæggelsen to Løfteparagraffer, der har staaet lige fra 1849, nemlig § 72 om Retsplejen og § 91 om Len og Stamhuse. Han anførte, hvad der talte for at ophæve dem, men han nævnede ogsaa de Grunde, der kunde føres i Marken for at lade dem blive staaende. Det forekommer mig dog ikke, at de er afgørende. Jeg tror, at hvis disse Løfteparagraffer i Grundloven af 1849 om Offentlighed og Mundtlighed i Retsplejen, om Lens og Stamhuses Ophævelse og om, at Fideikommissær ingen Sinde mere maa oprettes, blev ophævet, vilde ingen nogen Sinde finde paa at genindføre paa ny, hvad der er afskaffet. Ingen vilde finde paa at afskaffe Mundtlighed og Offentlighed eller genindføre Len, Stamhuse o. s. v. Jeg tror, man ganske roligt kan afskaffe disse Paragraffer. Jeg synes, det er naturligt, at man afskaffer saadanne Løfteparagraffer, der har staaet i 70 Aar og nu er blevet opfyldt. Disse Løfteparagraffer har utvivlsomt gjort deres store Nytte ved at lægge et moralsk og politisk Pres paa de senere Slægter, og da Løfteparagrafferne nu er blevet opfyldt blandt andet i Kraft af dette Pres, lad dem da falde. En Periode er sluttet, vi begynder paa en ny.

I Sammenhæng hermed kunde jeg mene, at der netop i det danmarkspolitiske og verdenshistoriske Øjeblik, vi for Tiden befinder os i, var Grund til at indføre nye Løfteparagraffer. Det er noget, der kendetegner de store Tidehverv i Historien, at nye Tanker rejser sig, men Tiden er ikke altid moden til hurtig, praktisk Gennemførelse af dem. Saa danner man de nye Forfatninger, der i Regelen, maa gennemføres ret hurtigt, og i dem indfører man de nye Principper, som Tidens Tarv og Trang har rejst, i Form af Løfteparagraffer, som det saa bliver en senere Tids Sag i Ro og Mag at gennemføre praktisk. Jeg vilde mene, at Tiden nu er inde til noget saadant. Der findes allerede i Grundloven af 1849 nogle sociale Paragraffer, der gik over i Grundloven af 1866 og videre gik uændrede over i